

การสร้างสรรคการแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา¹

received 19 JAN 2022 revised 4 MAR 2022 accepted 23 MAY 2022

สาธิต เพ็ชรงาม

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชาศิลปะการแสดง

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

สาขาวิชาศิลปะการแสดง

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษาในระดับประเทศได้พัฒนาจนกลายเป็นศิลปะการแสดงที่ประกอบด้วยกรร้อง การเต้น การออกแบบองค์ประกอบการแสดงและการนำเสนอที่มีเรื่องราว ทำให้โรงเรียนอาศัยผู้สร้างสรรคการแสดงซึ่งเป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียนเข้ามาสร้างสรรคการแสดงเพื่อการประกวดงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการสร้างสรรคการแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากผู้สร้างสรรคการแสดงให้กับโรงเรียนที่ชนะเลิศการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนปีการศึกษา 2560-2562 เก็บข้อมูลจากเอกสาร วิดีทัศน์การแสดง การสังเกตและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการดำเนินงานในการสร้างสรรคการแสดงมีขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา 2) การคัดเลือกนักกรร้องนำ 3) การคัดเลือกเพลงที่ใช้ในการประกวด 4) การกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง 5) การสร้างสรรคทำนองดนตรีประกอบการแสดง 6) ออกแบบและผลิตองค์ประกอบการแสดง 7) การซ้อมใหญ่และปรับปรุงแก้ไขการแสดง 8) การแข่งขันรอบคัดเลือก 9) การพัฒนาการแสดงสำหรับรอบถัดไป ขั้นตอนดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจนำไปใช้ในการสร้างสรรคการแสดงเพื่อความบันเทิงหรือเพื่อการประกวดต่อไป นอกจากนี้ยังมีกลวิธีในการสร้างสรรคการแสดง ที่เป็นความสามารถเฉพาะด้าน หรือการพลิกเพลงประยุกต์ปรับใช้ คติวิเคราะห์เพื่อนำสิ่งต่าง ๆ มาใช้ประกอบการแสดง เป็นปัจจัยที่ทำให้การสร้างสรรคการแสดงประสบความสำเร็จในการประกวด

คำสำคัญ: การสร้างสรรค, ผู้สร้างสรรค, การประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง, งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน

¹บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคการแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา” สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Show Creation for Middle-school Lukthung Band Competition¹

Satit Petngam

Master’s candidate
Department of Performing Art,
Faculty of fine and Applied Art,
Susan Sunandha Rajabhat University

Nataporn Rattanachaiwong

Assistant professor, Ph.D.
Department of Performing Arts,
Faculty of fine and Applied Art,
Susan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The National Secondary School Lukthung Band Competition has evolved into a performance art form that includes singing, dancing, creating performance compositions, and presenting a story. As a result, the school relies on outside performers to develop performances for the competition. The objective of this study was to investigate the process of and strategies for creating performances for the Secondary School Lukthung Band Contest by studying from the performance creators for the wining schools of Thai Folk Arts and Crafts Competition in the academic year 2017-2019. Data were collected from the relevant documents, performance video, observations, and semi-structured interviews.

The results of this study indicated that the process of creating performances consisted of: 1) planning and working with internal personnel; 2) selecting the lead singer; 3) selecting the songs used in the contest; 4) defining the main concept of the performance; 5) creating musical compositions for the performance; 6) designing and producing performance compositions; 7) rehearsal and performance improvements; 8) qualifying competition; and 9) performance development for the next round. The foresaid steps could be applied as the guidelines for interested parties in creating the performance for entertainment or for a contest. In addition, strategies for creating performances that are specific ability or adaptation, analytical thinking skills were presented used in performances. These were key success factors for the competition.

Keywords: Creations, Creator, Lukthung band competition, Students’ art and craft fair

¹This study is a part of thesis; Show creation for middle-school lukthung band competition. Department of Performing Art, Faculty of fine and Applied Art, Susan Sunandha Rajabhat University.

บทนำ

การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษาพัฒนาไปตามยุคตามสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีการนำเสนอ การแสดงเพียงแค่นักร้อง นักดนตรี และนักเต้นประกอบเพลง ในการแข่งขันรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ ปีที่ 2 พ.ศ. 2549 ได้เริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอ ที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างมาตรฐานการแข่งขันที่ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการนำเสนอรูปแบบการแสดงที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การนำแนวคิด เรื่องราวต่าง ๆ มาใช้ประกอบการแสดง มีฉาก อุปกรณ์ประกอบการแสดง รูปแบบการแปรแถวที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการนำเสนอให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการแสดง ในส่วนของดนตรีพบว่าการสร้างสรรค์ ทำนองเพลงขึ้นมาใหม่ในบางช่วงของบทเพลงต้นฉบับเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบแนวคิดหลักของการแสดง และเอื้อต่อการสร้างสรรค์ท่าทางประกอบการแสดง (Junngam, 2012, p. 4)

วงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่จะมีครูผู้มีความรู้ความสามารถทางดนตรีเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุม วงดนตรี แต่การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษาจะต้องประกอบไปด้วย นักร้อง นักดนตรี และนักเต้น ประกอบเพลง ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้การสร้างสรรค์การแสดงยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการ สร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวด ทำให้ขาดความสมบูรณ์ในแง่ของการนำเสนอบทเพลงลูกทุ่งตามมาตรฐาน ของการประกวดในปัจจุบัน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง ส่วนหนึ่งมาจาก ผู้ควบคุมวงมีการวางแผน กำหนดขอบเขตและเป้าหมายในการบริหารและการจัดการ มีส่วนในการตัดสินใจ มอบหมายงานให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกปัจจัยสำคัญพบว่าการติดต่อว่าจ้างผู้มีความรู้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามา ออกแบบแนวคิดและสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวด จึงทำให้เกิดเป็นอาชีพในรูปแบบกลุ่มบริษัท และศิลปิน อิสระที่รับออกแบบสร้างสรรค์การแสดงประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษา (Vannatham, 2014, p. 4)

กลุ่มบุคคลที่รับออกแบบสร้างสรรค์การแสดงให้กับวงดนตรีลูกทุ่ง มีรูปแบบการทำงานที่หลากหลายทั้งใน แบบรายบุคคล กลุ่มบุคคล และบริษัท ซึ่งทั้งหมดนี้ผู้วิจัยขอเรียกว่า “ผู้สร้างสรรค์การแสดง” เพื่อการแข่งขัน วงดนตรีลูกทุ่งให้กับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้สร้างสรรค์การแสดงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อ ความสำเร็จในการแข่งขัน เพราะเป็นผู้วางรูปแบบการแสดงประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง และกำกับการแสดงของ วงดนตรีลูกทุ่ง อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการวางรูปแบบการทำงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ เช่น การทำงานร่วมกับ นักร้อง มีการวิเคราะห์ความสามารถเรื่องเสียงของนักร้องที่จะสามารถเลือกบทเพลงให้ตรงกับน้ำเสียง และ แนวเพลงที่นักร้องสามารถร้องได้ การทำงานร่วมกับนักดนตรี ในการวางจังหวะแนวดนตรีให้มีความสัมพันธ์ กับการสร้างสรรค์การแสดง การทำงานร่วมกับผู้ทำฉากประกอบการแสดง ต้องมีการวางแผนการนำเสนอให้ เป็นเส้นเรื่องเดียวกัน ฉากประกอบการแสดงจะต้องเป็นองค์ประกอบที่เข้ามาเสริมให้การแสดงดูสมบูรณ์มาก ยิ่งขึ้น การทำงานร่วมกับเสื้อผ้า การแต่งหน้าและทรงผม เพื่อให้การแสดงนั้นมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ ผู้สร้างสรรค์ต้องเลือกเครื่องแต่งกายให้เข้ากับรูปแบบที่ต้องการนำเสนอให้มีความสัมพันธ์กัน รวมไปถึงการ วิเคราะห์เรื่องสีของชุด รูปแบบและรูปทรงของชุด ใส่แล้วต้องสามารถสื่อความหมาย และเคลื่อนไหวร่างกาย ได้อย่างสวยงาม รวมไปถึงการดูแลฝึกซ้อมการแสดงประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง และองค์ประกอบโดยรวมทั้งหมด

ตัวอย่างโรงเรียนที่มีการทำงานร่วมกับผู้สร้างสรรค์การแสดงซึ่งเป็นบุคลากรนอกสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ที่ออกแบบโชว์และสร้างสรรค์การแสดง ตลอดจนลีลาท่าทางประกอบการแสดง ได้แก่ คุณณภัทร เนียมเครือ (ครูโบลิ่ง) แนวการเต้นจะผสมผสานการใช้มือแบบนาฏศิลป์ไทยกับการใช้ขาและร่างกายเป็นแบบสากล ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง แชมป์ออฟเดอะแชมป์รวม 3 สมัย จากรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ โรงเรียนเมืองคง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ออกแบบโชว์และสร้างสรรค์การแสดง ได้แก่ คุณสมมาตร กุลโธสง มีการใช้พื้นฐานของบัลเลต์ในการเคลื่อนไหวร่างกาย และมีการใช้ท่าทางนาฏศิลป์ไทยผสมผสานในเพลงที่ดนตรีมีรูปแบบลักษณะเพลงไทย หรือแสดงท่าทางตามความหมายเนื้อหาของเพลง ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งแชมป์ออฟเดอะแชมป์ ในปีที่ 8 จากรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ออกแบบโชว์และสร้างสรรค์การแสดง ได้แก่ คุณพิพัฒน์ วิเชียรทัศน์ ร้านไอยรา กรุงเทพฯ คิดและออกแบบกำกับการแสดง ทั้งด้านนักร้อง ดนตรี และนักเต้นประกอบเพลง จึงทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศจากรายการแข่งขันมากมาย ยกตัวอย่างรายการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2558 และปี พ.ศ. 2560 และรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ ในปี พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยพบว่าหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้วงดนตรีลูกทุ่งประสบความสำเร็จได้นั้นนอกเหนือจากบุคลากรภายในสถานศึกษาแล้ว ยังมีกลุ่มผู้สร้างสรรค์การแสดงเหล่านี้ที่มีส่วนสำคัญที่นำพาวงดนตรีลูกทุ่งสู่ความสำเร็จ

ผู้สร้างสรรค์การแสดงที่ได้กล่าวไปข้างต้น มักมิได้ถูกกล่าวถึงหรือมีการรับรู้ของบุคคลทั่วไป เนื่องจากผลงานที่ปรากฏดังกล่าวเป็นผลงานของโรงเรียน และผู้สร้างสรรค์การแสดงเป็นกลุ่มบุคคลภายนอกสถานศึกษาจึงมิได้มีการยกย่องและถูกกล่าวถึง รวมไปถึงงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาส่วนใหญ่แล้วมุ่งแต่ศึกษาปัจจัยภายในโรงเรียนที่ทำให้เกิดความสำเร็จของวงดนตรีลูกทุ่ง ยกตัวอย่างงานวิจัยของ (Vannatham, 2014, p. 214-235) ได้ศึกษาเส้นทางสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย พบว่าผู้บริหารและผู้บริหารมีการทำงานที่เป็นระบบส่งเสริมซึ่งกันและกัน วางแผน กำหนดเป้าหมายชัดเจน ตรวจสอบได้ ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงมิได้รับการกล่าวถึง ทั้งที่เป็นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังและเป็นปัจจัยสำคัญที่นำพาวงดนตรีลูกทุ่งสู่ความสำเร็จ อีกทั้งผู้ว่าจ้างหรือโรงเรียนมักจะมีอคติหวงกับผลลัพธ์และความสำเร็จที่จะได้รับรางวัลชนะเลิศ ทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งนั้น ต้องมีการพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด และสั่งสมประสบการณ์ อีกทั้งยังต้องมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และมีองค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดง เพื่อให้มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน มีการประยุกต์ หรือผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลงาน และมีความร่วมสมัยอยู่เสมอ ในการสร้างสรรค์การแสดงประกอบเพลงลูกทุ่งในแต่ละครั้ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึงความต่อเนื่องของอาชีพนี้ต่อไปได้ สถานศึกษาจะจ้างต่อเนื่องในปีการแข่งขันครั้งต่อไปหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับผลงานที่ประสบความสำเร็จที่ปรากฏออกมา และได้รับคำชื่นชมของวงการการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งที่ส่งผลให้มีชื่อเสียง และเป็นที่ต้องการของแต่ละวงดนตรีลูกทุ่งแต่ละสถานศึกษา จึงทำให้ผู้ว่าจ้างหรือโรงเรียน เล็งเห็นถึงความสามารถและเป็นการตัดสินใจของผู้ว่าจ้างในการพิจารณาว่าจ้างในครั้งถัดไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา เชื่อว่าจะเป็นข้อมูลให้ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างงานได้ รวมไปถึงสถานศึกษาที่ต้องการส่งเข้าประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง แต่ไม่ได้มีงบประมาณมากพอในการว่าจ้างบุคคลภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การแสดง และกลุ่มบุคคลที่อยากทำเป็นอาชีพดังกล่าวสามารถนำเทคนิคและกระบวนการในการสร้างสรรค์วงดนตรีลูกทุ่งจากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำพาวงดนตรีลูกทุ่งสู่ความสำเร็จต่อไปได้

วัตถุประสงค์

ศึกษากระบวนการ กลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาผู้สร้างสรรค์การแสดงที่สร้างสรรค์การแสดงให้กับโรงเรียนที่ชนะเลิศการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งประเภททีม ก ในการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 67 - 69 ปีการศึกษา 2560 - 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ กลวิธี ในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลงานวิจัย

ผู้สร้างสรรค์การแสดงให้โรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษา งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระหว่างปี 2560 – 2562 ดังนี้

- 1.1 นายพิพัฒน์ วิเชียรทัศน์ ผู้สร้างสรรค์การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง บริษัท ไอยรา
- 1.2 นายคชาชาติ ศรีสุริยวงศ์ ผู้ออกแบบเสื้อผ้าประกอบการแสดงวงดนตรีลูกทุ่ง บริษัท ไอยรา
- 1.3 นายสมมาตร กุลโธสง นักร้องแบบทำเต็นประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง
- 1.4 นายรพีพัฒน์ คงคำ ครูผู้ควบคุมวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเทพมิตรศึกษา
- 1.5 นายสมฤกษ์ อุ่นจันทร์ ครูผู้ควบคุมวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี
- 1.6 นายณัฐวัฒน์ เทพสันทัต ผู้ออกแบบดนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี
- 1.7 นายเยี่ยมยุทธ ฉายสง่า ผู้ออกแบบดนตรี โรงเรียนเทพมิตรศึกษา
- 1.8 นายชลธิ์ ธารทอง ครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านนักประพันธ์บทเพลงลูกทุ่ง
- 1.9 นายชุตติเดช ทองอยู่ ครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านนักออกแบบทำเต็น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบนำเครื่องมือในการวิจัยเพื่อใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสังเกต (observation) แบบสัมภาษณ์ (interview) และอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ผู้วิจัยสืบค้นจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ประกอบการดำเนินการวิจัย 2) ศึกษาข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ 3) การสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตโดยการชมวิดิทัศน์การประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งในระดับมัธยมศึกษาประเภทสาย ก ประจำปีการศึกษา 2560 - 2562 ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทพมิตรศึกษา และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี 4) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 5) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลลักษณะสามเส้า คือ ด้านข้อมูล, ด้านผู้วิจัย, ด้านทฤษฎี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามประกอบด้วย การสังเกต และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยผ่านการเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ใช้การนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยมีทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีกระบวนการสร้างสรรค์ ทฤษฎีการเคลื่อนไหว

ผลการวิจัย

เพลงลูกทุ่งได้มีการแพร่กระจายเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา จากกิจกรรมการร้องเล่นกันโดยทั่วไป นำไปสู่การก่อตั้งวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งในช่วงแรกสถานศึกษามักจัดเป็นเพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อสนองตามความต้องการ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน อาจจัดเป็นเพียงกลุ่มหรือชุมนุมเล็ก ๆ แสดงภายในและภายนอกสถานศึกษา นับเป็นจุดเริ่มต้นในการก่อตั้งและพัฒนาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีอยู่เนื่อง ๆ และกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้วงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษามีการพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด คือการประกวดวงดนตรี ซึ่งเป็นการจุดประกายให้ผู้เข้าร่วมการประกวดได้แสดงออกถึงความสามารถทางด้านดนตรี ด้านการขับร้อง และด้านการเต้น อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงคุณค่า การสืบสานอนุรักษ์เพลงลูกทุ่งที่เป็นวัฒนธรรมของชาติอีกแขนงหนึ่ง

วงดนตรีลูกทุ่งมีบทบาทมากขึ้นในสถาบันการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งเกิดขึ้นจำนวนหลายรายการทั้งในส่วนกลางและภาคเอกชนที่มุ่งเน้นให้เยาวชนหันมาสนใจและซาบซึ้งถึงศิลปะทางด้านดนตรี จุดเริ่มต้นของรายการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยม คือรายการประกวดวงดนตรีเยาวชนมาฮาฮาลูกทุ่งคอนเทสต์ เริ่มมีครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 เป็นการประกวดแข่งขันและมีการถ่ายทอดออกอากาศทางโทรทัศน์ ถือได้ว่ารายการประกวดวงดนตรีเยาวชนมาฮาฮาลูกทุ่งคอนเทสต์ เป็นจุดเริ่มต้นของการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และจัดการประกวดต่อเนื่องทุกปีจนถึงครั้งที่ 11 ในปี พ.ศ. 2556 เป็นครั้งสุดท้าย และต่อมาในปี พ.ศ. 2548 บริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ได้ผลิตรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ เป็นรายการวาไรตี้จัดการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในระดับมัธยมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้เยาวชนสนใจ และได้แสดงออกทางความคิด รายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ นับว่า

เป็นรายการที่ทำให้สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหลายแห่งให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก แต่ละสถานศึกษาต้องการเข้าร่วมแข่งขันเพื่อชิงถ้วยรางวัลพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ จึงปรากฏรูปแบบการแข่งขันของแต่ละสถานศึกษาที่ต่างไปจากเดิม เริ่มมีการกำหนดเรื่องราวการสร้างสรรค์การแสดงประกอบบทเพลง การนำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากลมาประยุกต์ปรับใช้ การกำหนดแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์การแสดง เป็นต้น โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะมีการพัฒนาต่อไป จึงทำให้เกิดความแตกต่างจากการแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งที่ผ่านมา

รายการที่ยังมีการจัดการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในทุก ๆ ปีการศึกษา คืองานมหกรรมศิลปหัตถกรรมนักเรียน เป็นเวทีที่ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน นำเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการศึกษาสู่สายตาสาธารณชน การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี การประกวดแข่งขันจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภท ก และ ประเภท ข โดยโรงเรียนที่จะส่งเข้าประกวดแข่งขันประเภท ทีม ก ทั่วไป จะไม่จำกัดคุณสมบัติ ส่วนการแข่งขันประเภททีม ข มือใหม่ มีคุณสมบัติที่ไม่เคยรับรางวัลระดับชาติ นับได้ว่ารายการการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมยังคงมีการจัดอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษาเรื่อยมา

โรงเรียนที่มีการก่อตั้งวงดนตรีลูกทุ่งและมีการส่งเข้าประกวดตามรายการต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แสดงความสามารถตามความถนัดของนักเรียน จึงมีการดำเนินการทำงานวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การแสดง เพื่อพัฒนางวงดนตรีลูกทุ่งให้มีศักยภาพเหมาะสมกับการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในปัจจุบัน

ผู้วิจัยจะขอนำเสนอกระบวนการและกลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งซึ่งในแต่ละขั้นตอนการทำงานของสร้างสรรค์การแสดง จะขอนำเสนอกลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงสอดแทรกเข้าไปเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ทำให้การประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยขอแบ่งการสร้างสรรค์การแสดงออกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา

การจัดสรรงบประมาณโครงการประจำปี ของสถานศึกษาที่ต้องมีการวางแผนดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความสามารถและความสนใจของนักเรียน ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้พร้อมด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดจัดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนเป็นเวทีที่ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาของครูผู้สอน และการเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการศึกษาสู่สายตาสาธารณชน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงมีการกำหนดจัดตั้ง

งบประมาณโครงการประจำปีขึ้นตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของภายในสถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถ ความถนัด จินตนาการและประสบการณ์ที่มีเพื่อเข้าร่วมการประกวดแข่งขันในด้านต่าง ๆ ของงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างโครงการการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะและศักยภาพในการเข้าร่วมประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง โดยมีการเชิญผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาให้ความรู้และช่วยพัฒนาทักษะในแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพในการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง เพราะโดยส่วนมากสถานศึกษาที่จะส่งเข้าประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งนั้น จะมีครูที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีเป็นครูผู้ควบคุมวง แต่การประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งมีหลายส่วนหลายองค์ประกอบรวมกัน จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุก ๆ องค์ประกอบของการแสดง จึงมีการดำเนินการติดต่อว่าจ้างบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผน กำหนดข้อตกลงร่วมกันในเรื่องของการออกแบบสร้างสรรค์การแสดง แนวคิด กระบวนการทำงาน เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางในการพัฒนางานวงดนตรีลูกทุ่งให้ประสบความสำเร็จในการประกวดแข่งขันงานศิลปหัตถกรรม ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง และการพัฒนาองค์ประกอบของการแสดงให้กับสถานศึกษาที่ต้องการส่งเข้าประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง โดยแบ่งขอบเขตการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สร้างสรรค์แสดงกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ว่าต้องการให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงดำเนินการในส่วนใดบ้าง รวมไปถึงมีการตกลงเรื่องสัญญาว่าจ้าง งบประมาณค่าใช้จ่ายในการสร้างสรรค์การแสดง ระยะเวลาในการดำเนินงาน เป็นต้น การทำสัญญาว่าจ้างกำหนดได้โดยการแบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้ แบบที่ 1 การทำสัญญาแบบมีหลักฐานเอกสาร ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะทำใบเสนอราคาตามเกณฑ์ระเบียบงานพัสดุของสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นวงเงินที่ระบุแน่ชัดในการสร้างสร้งงานในแต่ละครั้งเพื่อนำมาใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ แบบที่ 2 การทำสัญญาแบบไม่มีหลักฐานเอกสาร เป็นเพียงการพูดคุยตกลงกันเท่านั้น เพราะการทำงานสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้อยู่เสมอจึงทำให้การกำหนดราคาเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่แน่นอน เนื่องจากการคิดงานในแต่ละครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

กลวิธีในการเจรจาเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สร้างสรรค์กับบุคลากรภายในสถานศึกษา ในส่วนของขั้นตอนการติดต่อการวางแผนและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของการนำเสนอแนวคิด (concept) เพื่อเป็นการบอกแนวทางเบื้องต้นให้เห็นถึงขอบเขตของการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษามองเห็นภาพการทำงานของทีมงานผู้สร้างสรรค์การแสดง รวมไปถึงการมีประสบการณ์ทำงานทางด้านการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว ก็เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของสถานศึกษาที่จะดำเนินการติดต่อว่าจ้างให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้วงดนตรีลูกทุ่งประสบความสำเร็จ และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การมีจรรยาบรรณต่อการสร้างสรรค์การแสดง ก็เป็นตัวกำหนดของการติดต่อว่าจ้างในครั้งถัดไป การรับงานจ้างในแต่ละครั้งต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่ควรรับงานจ้างวงดนตรีในสถานศึกษาซ้อนกันในการแข่งขันสถานที่เดียวกัน เพราะอาจจะนำมาถึงการทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพให้กับวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาที่รับผิดชอบดูแลอยู่ ยกตัวอย่าง เช่น ในรายการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งสถานที่เดียวกัน ผู้สร้างสรรค์การแสดงรับจ้างสร้างสรรค์การแสดงให้กับทั้ง 2 โรงเรียน

พร้อมกัน เพื่อมาแข่งในรายการการแข่งขันเดียวกัน จะทำให้เกิดการเปรียบเทียบกันระหว่าง 2 โรงเรียนที่รับผิดชอบซ้อนกัน เนื่องจากในวันแข่งขันผู้ออกแบบสร้างสรรค์การแสดงไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลได้ทั้ง 2 โรงเรียนในเวลาพร้อมกันได้ หรือถึงแม้ว่าจะมีทีมงานเข้าไปช่วยดูแลแทนก็ตาม แต่ก็นำมาซึ่งความสำเร็จที่ต่างกัน และทำให้โรงเรียนที่รับผิดชอบโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งขาดผู้ควบคุมในส่วนของการเตรียมความพร้อมในองค์ประกอบต่าง ๆ ก่อนขึ้นแสดงบนเวทีการแข่งขันได้ (Wichianthat, 2021, Interview)

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกนักร้องนำ

ขั้นตอนการคัดเลือกนักร้องนำ จะเป็นขั้นตอนต่อมาที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง เนื่องจากการคัดเลือกนักร้องนำ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีส่วนนำพาวงดนตรีลูกทุ่งให้ประสบความสำเร็จ เพราะการคัดเลือกนักร้องก็เปรียบเสมือนกับการเลือกแม่ทัพที่ดีเพื่อเป็นผู้นำในการแข่งขัน การคัดเลือกนักร้องจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติ ทักษะ และความสามารถของแต่ละบุคคล เพราะวิธีการร้อง การเอื้อน น้ำเสียง บุคลิกท่าทาง ล้วนมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละตัวบุคคล ผู้สร้างสรรค์จะดำเนินการสำรวจจากพื้นฐานของนักเรียนที่มีความสามารถในด้านการขับร้องเพลงลูกทุ่ง ตามแต่ละสถานศึกษานั้น ๆ อาจพบว่าบางกรณีทางสถานศึกษาอาจมีตัวเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในการร้องเพลงลูกทุ่งได้หลายบุคคล เช่น นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ผู้สร้างสรรค์จะพิจารณาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการแข่งขันในแต่ละรอบการแข่งขัน

วิธีการคัดเลือกนักร้องเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนไปเตรียมตัวคัดเลือกบทเพลงลูกทุ่งที่ตนเองถนัด ทั้งเพลงช้าและเพลงเร็ว อาจเป็นบทเพลงลูกทุ่งของศิลปินที่ได้รับการยกย่องและมีชื่อเสียงทางด้านการขับร้องบทเพลงลูกทุ่ง และนำกลับมาร้องให้กับผู้สร้างสรรค์การแสดงได้รับฟัง เพื่อต้องการดูทักษะและศักยภาพของนักเรียนที่มีพิจารณาจากร่องเสียงให้ตรงกับแนวของบทเพลงลูกทุ่ง และศิลปินต้นฉบับ เมื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถเป็นนักร้องนำให้กับวงดนตรีลูกทุ่งได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปผู้สร้างสรรค์การแสดงจะคัดเลือกบทเพลงที่จะนำไปใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งและสามารถนำไปใช้กำหนดเป็นแนวความคิดหลักของการแสดง (Unchan, 2021, Interview)

กลวิธีที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงเลือกนำมาใช้ในการคัดเลือกนักร้องนำ และทำให้สามารถตัดสินใจเลือกนักร้องนำได้นอกจากการพิจารณาจากเสียงร้อง คือพิจารณาจากความสามารถและทักษะทางการแสดง (character) โดยคัดเลือกจากความเป็นตัวตน ลักษณะนิสัย บุคลิกท่าทางเฉพาะของนักเรียนที่จะสามารถรับหน้าที่เป็นนักร้องนำของวงดนตรีลูกทุ่ง ยกตัวอย่างบุคลิกท่าทางการสื่อสารทางอารมณ์ทางการแสดงได้แก่ อารมณ์เศร้า โกรธ อาฆาตแค้น มีความรัก หรือบุคลิกท่าทางตามบทบาทที่ได้รับ เช่น นักร้องคาเฟ่ ทหาร พระเอก นางเอก ตัวร้าย ตัวละครในวรรณคดี เป็นต้น วิธีการนี้จะปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถนำมาใช้เป็นตัวละครหลักเพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเรื่องราวประกอบการแสดงของบทเพลงลูกทุ่งที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงได้มีการกำหนดแนวคิดของการแสดงไว้ กลวิธีนี้จะสามารถช่วยดึงดูดผู้ชมและคณะกรรมการให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามไปกับการแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง เนื่องจากนักร้องนำจะทำหน้าที่ในการสื่อสารอารมณ์และความรู้สึกได้เป็นอย่างดี เปรียบเสมือนการดำเนินเรื่องราวเป็นฉากเป็นตอนคล้ายละคร โดยมีนักร้องเป็นนักแสดงนำรับหน้าที่ในการร้องและการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบทเพลงด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกเพลงที่ใช้ในการประกวด

การคัดเลือกบทเพลงควรคัดเลือกให้มีความเหมาะสมกับผู้แสดง บุคลิก ลักษณะน้ำเสียงของนักร้อง เนื้อหาของบทเพลง ท่วงทำนองเพลง และดนตรี ที่สามารถนำมาถ่ายทอดดำเนินเรื่องราวประกอบการแสดงได้ เช่น บทเพลงเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาว บทเพลงสะท้อนถึงวิถีชีวิต บทเพลงที่ถ่ายทอดเรื่องราวสังคมในอดีตหรือเหตุการณ์ในยุคปัจจุบัน และบทเพลงที่มีการกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ทั้งนี้บทเพลงดังกล่าวควรเป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยม เพื่อเป็นแรงเสริมให้ผู้ชมและคณะกรรมการสามารถเข้าใจและทำให้การแสดงเกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (ThanThong, 2021, Interview)

แนวคิดในการคัดเลือกบทเพลงที่นำมาใช้ในการประกวดแข่งขัน มีแนวคิดที่มุ่งเน้นการเลือกบทเพลงตามความถนัดของนักร้องเป็นหลักและดูบุคลิกภาพ (personality) ของนักร้องว่ามีลักษณะท่าทาง นิสัย อากัปกิริยา เป็นอย่างไร เพราะในด้านการออกแบบการแสดง นักร้องจะรับหน้าที่เป็นตัวละครที่จะสามารถดำเนินเรื่องราวประกอบการแสดงได้ ฉะนั้นการดูความสามารถทางด้านการแสดงของนักร้องจึงเป็นส่วนสำคัญในการเลือกบทเพลง ที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์การแสดง ยกตัวอย่าง บุคลิกท่าทางของนักร้องที่เหมาะสมกับการรับบทเป็นนางเอกของนักร้องฝ่ายหญิง แนวบทเพลงก็จะต้องมีความไพเราะ อ่อนหวาน เช่นบทเพลง คอยพี่ที่บ้านแพน เพลงรักบ้านทุ่ง บุพเพสันนิวาส และบุคลิกท่าทางที่รับบทเป็นพระเอกของฝ่ายนักร้องชาย บทเพลงที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ มนต์รักลูกทุ่ง ล่องเรือหารัก รักแม่หม้าย มนต์รักแม่กลอง แม่คำตาคม น้องนางบ้านนา เป็นต้น ส่วนนักร้องที่มีบุคลิกที่จะรับบทสวณักร้องคาเฟ่ แนวบทเพลงที่นำมาใช้ประกอบการแสดงได้แก่ พาร์ตเนอร์ เบอร์ห้า น้ำตาทางเครื่อง ดาวเรืองดาวโรย มือถือไม้ค้ำไฟส่องหน้า เป็นต้น

กลวิธีในการเลือกบทเพลงที่ใช้ในการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะเลือกบทเพลงที่ได้รับความนิยม และเป็นบทเพลงที่วงดนตรีลูกทุ่งนิยมนำมาใช้ในการประกวดแข่งขัน เพราะจะทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการสามารถทราบถึงเนื้อหาใจความของบทเพลง ทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการสามารถคาดเดาและอยากติดตามรับชมว่าจะมีการสอดแทรกการแสดงใดลงไปในบทเพลงที่นำมาใช้ในการประกวดแข่งขัน

การจับคู่ระหว่างเพลงช้ากับเพลงเร็วที่จะนำมาใช้ในการแข่งขันนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะต้องทำความเข้าใจและหาจุดเชื่อมระหว่างเพลงช้ากับเพลงเร็ว โดยผู้สร้างสรรค์การแสดงจะใช้วิธีการสร้างเรื่องราวจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดจบของการแสดงโดยมีเพลงลูกทุ่งทั้งเพลงช้าและเพลงเร็วเป็นตัวดำเนินเรื่องราว ให้มีเนื้อหาใจความของการแสดงเป็นเส้นเรื่องเดียวกัน การแสดงจะแสดงแบบต่อเนื่องไม่มีจุดพักของการแสดง เพราะการใช้กลวิธีนี้จะสามารถทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการสามารถรับชมการแสดงได้อย่างต่อเนื่องและมีความราบรื่นสามารถทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการชมการแสดงได้ตั้งแต่ต้นจนจบการแสดง และทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับการแสดง และสามารถเข้าถึงบทบาทของการแสดงที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลงลูกทุ่งที่น่าเสนอ

จากการศึกษาพบว่าการใช้กลวิธีในการแสดงเรื่องราวประกอบบทเพลงโดยมีการแสดงต่อเนื่องทั้งเพลงช้าและเพลงเร็ว มักจะนำพาวงดนตรีลูกทุ่งประสบความสำเร็จ มากกว่าการแสดงที่แสดงแบบลักษณะแยกบทเพลง

เช่น การร้องบทเพลงซ้ำจบ 1 บทเพลง แล้วหยุดหลังจากนั้นจึงเริ่มการแสดงบทเพลงเร็วต่อ ทำให้การแสดงเกิดความไม่ต่อเนื่อง ไม่น่าสนใจ ยากที่จะทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการอยากที่จะติดตามและให้ความสนใจในการแสดง เมื่อเปรียบเทียบกับการแสดงที่มีการนำเสนอเรื่องราวเป็นเส้นเรื่องเดียวกันทั้งบทเพลงช้าและบทเพลงเร็ว ด้วยเหตุนี้กลวิธีในการคัดเลือกบทเพลงจึงมีความสำคัญที่จะนำมาเป็นตัวกำหนดแนวคิดหลักของการแสดงเพื่อทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงสามารถนำไปต่อยอดเป็นการแสดงที่ต้องการถ่ายทอดสื่อสารความหมายอารมณ์ความรู้สึกผ่านบทเพลงลูกทุ่งที่นำเสนอ ส่งถึงผู้ชมและคณะกรรมการตัดสินการประกวดได้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง

ขั้นตอนของการกำหนดแนวคิดหลักเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสร้างสรรค์การแสดงเพราะในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การกำหนดเป็นแนวคิดของการสร้างสรรค์ในองค์ประกอบอื่น ๆ ของการสร้างสรรค์การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งต่อไปได้ โดยผู้สร้างสรรค์การแสดงจะต้องมีการใช้วิธีการคิดตีโจทย์จากบทเพลงที่ได้คัดเลือกมาแล้วเพื่อหาใจความสำคัญของบทเพลงถอดความหมายออกมาเป็นรูปแบบของการแสดงแบ่งได้เป็น 3 ช่วงหลักของการแสดงได้แก่ ช่วงที่ 1 ช่วงของการเปิดโชว์เพื่อนำเสนอบอกเรื่องราวของการแสดง ช่วงที่ 2 ช่วงของการดำเนินเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงใจความของเนื้อเรื่องที่นำมาเสนอ และช่วงที่ 3 เป็นช่วงที่บอกเล่าถึงบทสรุปของการแสดงให้กับผู้ชมและคณะกรรมการได้รับชมและเข้าใจถึงการแสดงทั้งหมด ยกตัวอย่างการกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี ผู้สร้างสรรค์การแสดงได้คัดเลือกบทเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ บทเพลงช้าเพลงความรักเหมือนยาขม และบทเพลงเร็วเพลงอ้ออ้อหมอล้อจ้ง ผู้สร้างสรรค์การแสดงกำหนดแนวคิดหลักของการแสดงโดยการนำเสนอเรื่องราวผ่านวรรณคดีไทย เรื่องพระอภัยมณี เป็นแนวคิดหลักในการดำเนินเรื่องราวประกอบการแสดง

กลวิธีในการกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง ผู้สร้างสรรค์จะต้องประเมินจากความสามารถและทักษะของผู้แสดง รวมไปถึงจุดแข็งจุดอ่อนของวงดนตรี เพื่อจะทำให้การประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งของแต่ละรอบนั้นออกมาสมบูรณ์มากที่สุด จากการประเมินความสามารถและทักษะของวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี พบว่ามีจุดอ่อนอยู่ที่นักเต้นประกอบเพลง และมีจุดเด่นในเรื่องของนักดนตรีเนื่องจากบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ดูแลควบคุมวงดนตรีลูกทุ่งมักจะเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี จึงยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องของการออกแบบท่าเต้น ส่งผลให้นักเรียนยังขาดบุคลากรที่ความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาทักษะเรื่องของการเต้น ผู้สร้างสรรค์จึงใช้กลวิธีในการนำเสนอเพื่อซ่อนความเป็นจุดอ่อนของวงดนตรีและนำเสนอความเป็นจุดเด่น จึงใช้วิธีการนำเสนอบทเพลงเร็วเป็นเพลงแรกเพื่อเป็นการเปิดการแสดงให้ผู้ชมและคณะกรรมการเกิดความสนใจ และนำเสนอแนวคิดหลัก คือการหยิบยกเรื่องราววรรณคดีไทย เช่น เรื่องพระอภัยมณีซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ผู้สร้างสรรค์คำนึงมาแล้วว่าเป็นเรื่องราวที่ผู้ชมและคณะกรรมการพอมีความรู้พื้นฐานจากการเรียนในหนังสือตำราเรียน นำมาใช้ในการนำเสนอเรื่องราวประกอบบทเพลง สาเหตุที่ต้องนำเสนอบทเพลงเร็วเป็นอันดับแรกเพราะบทเพลงเร็วสามารถใช้แนวคิดการนำเสนอตัวละครเสริมที่สามารถทำหน้าที่ในการดำเนินเรื่องราวได้ และทำให้สามารถช่วยลดทอนของการเต้นประกอบเพลงในช่วงแรกได้ เพื่อซ่อนการนำเสนอความเป็นจุดอ่อนของวงดนตรีได้ในบางช่วงของการแสดง

และให้นักแสดงถืออุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อช่วยลดทอนการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้เต้นลงได้ และเน้นเรื่องของการเข้าซุ่ม การรวมกลุ่ม การหยุดนิ่ง และการสลับเข้าออกนอกเวทีในบางช่วง เพื่อให้นักเต้นได้มีจุดพักและลดความพร้อมเพรียงกับจำนวนนักแสดงในการเต้นรวมกันได้ และจึงปิดการแสดงด้วยการนำเสนอบทเพลงซ้ำ เนื่องจากบทเพลงซ้ำผู้สร้างสรรค์กำหนดให้ใช้ตัวละครเสริมดำเนินเรื่องเพื่อถ่ายทอดการแสดงเป็นหลักจึงทำให้นักเต้นประกอบเพลงทำหน้าที่แค่เป็นส่วนประกอบรองลงมา และทำให้ผู้ชมและคณะกรรมการมีจุดสนใจมุ่งไปที่นักแสดงเป็นจุดหลักของการแสดงเพื่ออำพรางความเป็นจุดด้อยของการเต้นได้

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างสรรค์ทำนองดนตรีประกอบการแสดง

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์ทำนองดนตรีประกอบการแสดง ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่ทำให้องค์ประกอบของการสร้างสรรค์ดนตรีประกอบการแสดงนั้นมีความแปลกใหม่ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์การแสดง เพราะในส่วนของขั้นตอนนี้จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สร้างสรรค์การแสดงกับครูดนตรีที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้สร้างสรรค์จะประสานงานกับครูดนตรีเพื่อให้ทำทำนองเพลงขึ้นมาใหม่ โดยผู้สร้างสรรค์การแสดงจะอธิบายถึงแนวคิดหลัก รูปแบบของการแสดง และลำดับช่วงของการแสดงอย่างละเอียดให้กับครูดนตรีฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความต้องการของผู้สร้างสรรค์การแสดง และทำให้การแสดงและดนตรีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงมีการพูดคุยเจรจาถึงความต้องการของทั้งสองฝ่าย หลังจากนั้นครูดนตรีเมื่อตกลงทำความเข้าใจร่วมกันแล้วก็จะนำไปวิเคราะห์เพื่อหาทำนองเพลงที่มีความเหมาะสม อาจมีการคิดหาจังหวะทำนอง เครื่องดนตรีที่มีความหลากหลายของเสียงดนตรี นำมาใช้ให้มีความเหมาะสมกับบทเพลงเพื่อทำให้นักฟังเพลงทุกชิ้นมีความน่าสนใจและมีความแปลกใหม่ต่างจากบทเพลงต้นฉบับ เมื่อครูดนตรีได้ทำนองเพลงที่สร้างสรรค์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำไปให้นักเรียนที่เป็นนักดนตรีของวงดนตรีลูกทุ่งได้ฝึกฝน และทำการบันทึกเป็นเสียงทำนอง (demo) เพื่อส่งต่อไปให้กับผู้สร้างสรรค์การแสดงได้นำมาใช้ในการฝึกซ้อมในส่วนของนักแสดงและนักเต้นประกอบเพลงต่อไป (Chaisanga, 2021, Interview)

กลวิธีของการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สร้างสรรค์การแสดงกับครูดนตรีที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษานับเป็นวิธีที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด เพราะครูดนตรีสามารถที่จะใส่แนวความคิดของตนเองลงไปในขั้นตอนนี้ เพื่อทำให้ทำนองดนตรีประกอบการแสดงนั้นมีความหลากหลายตามแนวคิดที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้ ถือเป็นขั้นตอนที่ทำให้มีการทำงานร่วมกัน สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี และนำไปสู่การทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น และส่งผลทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงสามารถที่จะนำทำนองดนตรีไปใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์การแสดงให้มีความเหมาะสมกับบทเพลงลูกทุ่ง หากกรณีที่ครูดนตรีทำทำนองเพลงยังไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์การแสดง ก็จะมีการปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนนี้จนกว่าจะเกิดเป็นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย เมื่อเสร็จสิ้นในขั้นตอนนี้ก็จะสามารถนำไปสู่ขั้นตอนในการสร้างสรรค์การแสดงต่อไปได้

ขั้นตอนที่ 6 ออกแบบและผลิตองค์ประกอบการแสดง

ในส่วนของขั้นตอนการสร้างสรรค์การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบอยู่หลายส่วน ซึ่งในแต่ละส่วนจะมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปแต่จะดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนวันซ้อมใหญ่ ผู้วิจัยขอแบ่งวิธีการนำเสนอการออกแบบและผลิตองค์ประกอบของการแสดง ดังนี้

1. ขั้นตอนการฝึกฝนพัฒนาทักษะการแสดง

การฝึกซ้อมและพัฒนาทักษะให้กับผู้แสดงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรมีการฝึกปฏิบัติเพราะจะทำให้ผู้แสดงมีทักษะเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงต่อไปได้ เนื่องจากผู้แสดงยังเป็นเพียงนักเรียนระดับเยาวชน อาจจะยังไม่มีประสบการณ์ทางการแสดงหรืออาจจะไม่มีพื้นฐานทางการแสดง จึงทำให้ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะทางการแสดงให้กับผู้แสดงได้ ผู้วิจัยขอแบ่งขั้นตอนการฝึกซ้อมและพัฒนาทักษะการแสดงออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1.1 การฝึกฝนพัฒนาทักษะทางด้านการร้องเพลง

ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะมีวิธีการฝึกฝนนักร้องให้มีทักษะในด้านการร้องเพลงลูกทุ่งเพื่อการประกวดโดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1.1.1 การทำความเข้าใจกับบทเพลง นักร้องจะต้องทำความเข้าใจเรื่องความหมายของบทเพลง ทำนอง จังหวะ และอารมณ์เพลงโดยให้เริ่มจากการฝึกฟังเพลงจากนักร้องต้นฉบับทุกคำทุกพยางค์ แล้วให้ลองสังเกตจุดหายใจของบทเพลง

1.1.2 การฝึกร้องเพลงเบื้องต้น ให้นักร้องวอร์มเสียง และลองร้องตามธรรมชาติของเสียง แล้วจึงลองขยับปรับ คีย์ สูงขึ้น หรือต่ำลง ให้มีความเหมาะสมกับเสียงของนักร้อง

1.1.3 การพัฒนาทักษะประกอบกับการใช้ระบบโปรแกรมสำเร็จ ได้แก่ การฝึกร้องเพลงกับคาราโอเกะ เป็นการช่วยทำให้นักร้องได้ฝึกการร้องประกอบเข้ากับทำนองและจังหวะของเพลง เพื่อให้เกิดความชำนาญและความแม่นยำของเนื้อร้อง และทำนองเพลง การแบ่งวรรคตามช่วงทำนองของเพลง เพราะในบางบทเพลงจะมีการแบ่งช่วงทำนองของการร้อง เพื่อเป็นการฝึกแบ่งจังหวะการหายใจของนักร้อง

1.1.4 การมีส่วนร่วมกับการแสดง นักร้องจะต้องมีอารมณ์ร่วมกับความรู้สึกของบทเพลง และการใช้ลีลาท่าทาง ประกอบกับการแสดง ตามที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงกำหนด เพราะจะทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักร้องเป็นผู้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสื่อสารผ่านบทเพลงไปยังผู้ชมการแสดงและคณะกรรมการ

1.1.5 การฝึกซ้อมร่วมกับนักดนตรี จะสามารถช่วยทำให้นักร้องเกิดความชำนาญและคุ้นเคยกับจังหวะ และทำนองเพลงดนตรีสด

1.1.6 การสังเกตจุดบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข จุดไหนที่ยังไม่มีความชัดเจน ไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้คำแนะนำเพิ่มเติม หรือมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการร้องเพลงภายนอก เช่น นักร้องมืออาชีพ หรือรุ่นพี่ศิษย์เก่า เพื่อปรับแก้ไขให้คำแนะนำ และเพิ่มเติมเทคนิคให้กับนักร้อง

1.2 การฝึกฝนพัฒนาทักษะทางด้านดนตรี

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกล่าวถึงการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง นักดนตรีในวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนส่วนใหญ่แล้วจะมาจากการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสนใจและสามารถพิเศษทางด้านดนตรี และก่อตั้งเป็นกิจกรรมชุมนุมดนตรีขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียนให้มีความสามารถทางดนตรี และต่อยอดไปจนถึงการเข้าร่วมประกวดในกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง การเข้าร่วมกิจกรรมประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนนั้น ครูผู้ฝึกซ้อมดนตรีจะให้นักเรียนฝึกซ้อมโดยใช้ช่วงเวลาหลังจากหมดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละวัน โดยแบ่งขั้นตอนการฝึกซ้อมดนตรี ดังนี้

1.2.1 การประชุมนัดหมายเพื่อชี้แจงรายละเอียดและข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูผู้ฝึกซ้อมและนักเรียน ในการฝึกซ้อมดนตรีส่วนใหญ่พบว่าวงดนตรีลูกทุ่งแต่ละโรงเรียนจะใช้ช่วงเวลาหลังจากหมดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีโดยจะไม่ทำให้นักเรียนเสียผลประโยชน์ทางการเรียนในช่วงเวลาที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ และยังสามารถฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนได้

1.2.2 การมอบหมายแจกแจงการฝึกหัดตามโน้ตเพลงแต่ละชนิดของเครื่องดนตรี พร้อมทั้งอธิบายรูปแบบแนวคิดของการแสดง ลำดับช่วงของการแสดงตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจบการแสดง เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกที่จะนำมาใช้ในการถ่ายทอดผ่านเครื่องดนตรีแต่ละชนิดที่เล่น

1.2.3 การแบ่งการฝึกซ้อมแยกตามกลุ่มเครื่องดนตรีแต่ละชนิดตามโน้ตเพลงที่ได้รับ ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความคุ้นชินและสามารถจดจำทำนองเพลงได้

1.2.4 การรวมวงเพื่อให้นักเรียนที่เล่นเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ลองฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดการประสานเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดโดยมีครูผู้ฝึกซ้อมเป็นผู้ควบคุมดูแล และคอยให้คำชี้แนะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้จังหวะและทำนอง เสียงเพลง เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

1.2.5 การฝึกนักดนตรีร่วมกับนักร้องในขั้นตอนนี้จะมีการดำเนินการฝึกซ้อมร่วมกับนักร้อง โดยให้นักร้องได้ลองร้องเพลงตามจังหวะและทำนองของดนตรี เพื่อให้เกิดความคุ้นชินและสามารถร้องได้ตรงตามจังหวะและทำนองของดนตรีที่มีการสร้างสรรค์ทำนองเพลงขึ้นมาใหม่

1.2.6 การเตรียมตัวเพื่อฝึกซ้อมในวันซ้อมใหญ่ ในขั้นตอนนี้จะมีการฝึกซ้อมและปรับปรุงแก้ไขจนเกิดความสมบูรณ์ในเรื่องของระดับเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิด การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านการเล่นเครื่องดนตรีฝึกฝนและพัฒนาทักษะของนักเรียนจนมีศักยภาพที่จะสามารถไปเข้าร่วมประกวดวงดนตรีลูกทุ่งต่อไปได้

1.3 การฝึกฝนพัฒนาทักษะทางด้านการเต้นประกอบเพลง

ขั้นตอนของการฝึกซ้อมนักเต้นประกอบเพลงให้มีทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายตามรูปแบบแนวคิดที่กำหนด มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1.3.1 ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะบอกเล่าเรื่องราวของแนวคิดหลักที่นำมาใช้ในการแสดงให้ผู้แสดงทราบ เพื่อทำความเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาใช้ในการถ่ายทอดผ่านลีลาการเคลื่อนไหวของร่างกายประกอบเพลง

1.3.2 ประเมินทักษะของผู้แสดงเพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานในการแสดงของผู้แสดง ว่ามีพื้นฐานมากน้อยเพียงใด หรือไม่มีพื้นฐานทางการแสดงเลย ผู้สร้างสรรค์จะได้นำมาวิเคราะห์เพื่อทำการที่จะสามารถเสริมเพิ่มเติมทักษะทางการแสดงให้กับผู้แสดงได้

1.3.3 การเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนทำการฝึกซ้อมในขั้นตอนนี้จะเป็นการปฏิบัติก่อนเริ่มมีการฝึกซ้อม เพราะในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ท่าที่มีการต่อตัว ท่าฉีกขา ท่าตีลังกา เป็นต้น อาจมีการใช้ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อมากเกินไปหากไม่มีการเตรียมความพร้อมของร่างกายก็จะทำให้เกิดอาการบาดเจ็บได้

1.3.4 การพัฒนาทักษะการแสดง เริ่มจากการฝึกซ้อมพื้นฐานของการเต้น โดยให้ผู้แสดงฝึกการนับจังหวะ เริ่มจากเพลงช้า ๆ นับให้ครบ 1-8 ให้ตรงจังหวะ แล้วจึงฝึกเพลงเร็ว เพราะการฝึกนับจังหวะจะช่วยให้ผู้แสดงสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ตรงตามจังหวะของเพลง ฝึกความพร้อมเพรียงและความสวยงามในการเต้น โดยเริ่มจากการฝึกวาดแขนให้ครบจังหวะเน้นทุกส่วนของร่างกายให้มีความสมดุลและได้สัดส่วน เช่น เท้า แขน และขา จะทำให้ผู้แสดงสามารถจัดระเบียบร่างกายได้สวยงาม การฝึกทักษะท่าทางพิเศษในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ท่ายิมนาสติก ท่าต่อตัว ท่าฉีกขา ท่าตีลังกา เป็นต้น ในการฝึกปฏิบัติจะต้องระมัดระวังในเรื่องของความถูกต้องของท่าทาง และความปลอดภัยของผู้แสดง ผู้สร้างสรรค์การแสดงควรศึกษาหาความรู้ให้ถูกต้องตามหลักของการฝึกปฏิบัติ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อผู้แสดง หากฝึกปฏิบัติได้จะทำให้นักแสดงมีทักษะในการเต้นเพื่อสามารถนำมาใช้ประกอบการแสดงได้อย่างสวยงามและดูแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น

1.3.5 การสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลง ผู้สร้างสรรค์จะต้องคำนึงถึงแนวคิดหลักของการแสดงเพื่อจะได้นำไปใช้ในการออกแบบท่าทางให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับบทเพลง และสามารถถ่ายทอดลีลาการเคลื่อนไหวไปยังผู้แสดงได้

1.3.6 การเก็บรายละเอียดของลีลาท่าทางของผู้แสดง ในขั้นตอนนี้ผู้สร้างสรรค์จะต้องหมั่นฝึกซ้อมให้ผู้แสดงเกิดความแม่นยำในเรื่องของท่าเต้นและจังหวะ หากพบว่ามีจุดใดผิดพลาดก็จะดำเนินการแก้ไขทั้งรายบุคคลและระบบกลุ่ม ผู้สร้างสรรค์จะต้องดูแลควบคุมอย่างพิถีพิถัน (Kunthaisong, 2021, Interview)

2. ขั้นตอนการผลิตองค์ประกอบอื่น ๆ

ในส่วน of ขั้นตอนนี้มีองค์ประกอบหลายส่วนที่มีการดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันในการสร้างสรรค์การแสดง ผู้วิจัยขอเสนอการผลิตองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ใช้ในการแสดง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ถูกดำเนินการจัดทำไปพร้อมกับการสร้างสรรค์การแสดงเพราะฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การแสดงเกิดความสวยงามตามรูปแบบแนวคิดหลักของการแสดง การดำเนินงานจัดทำฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้สร้างสรรค์มีการติดต่อประสานงานกับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ให้ตรงกับแนวคิดที่กำหนดไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการแสดง บุคคลนั้นอาจมาจากบุคลากรภายในสถานศึกษา หรือนักเรียนภายในสถานศึกษาเพื่อช่วยสร้างสรรค์ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ทั้งนี้ยังสามารถช่วยในการประหยัดงบประมาณได้ และสามารถนำไปใช้ในการฝึกซ้อมการแสดงในวันซ้อมใหญ่เพื่อให้นักแสดงเกิดความเคยชิน หากต้องมีการสลับสับเปลี่ยนตำแหน่งของการแสดง

กลวิธีในการใช้ฉากประกอบการแสดงให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดและไม่ผิดเกณฑ์กติกาการแข่งขันที่มีการระบุข้อยกเว้นของการแข่งขันว่า “ไม่อนุญาตให้ใช้ฉากทุกชนิดในการแข่งขัน ฉาก หมายถึง อุปกรณ์ทุกชนิดที่วางอยู่บนพื้นเวทีตลอดเพลง” ด้วยข้อกำหนดนี้จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงใช้กลวิธีในการนำฉากมาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงโดยมีการเลื่อนฉากในทุก ๆ ช่วงของการแสดง โดยให้นักเต้นประกอบเพลงทำการเปลี่ยนตำแหน่งสลับเข้าออก เพื่อไม่ให้ฉากวางอยู่กับที่ตลอดเวลา และยังทำให้การแสดงเกิดความน่าสนใจอยู่ตลอดเวลา การใช้กลวิธีนี้จึงเป็นการทำผิดกติกาการประกวดแข่งขัน

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การดำเนินการจัดทำเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจะเริ่มจัดทำขึ้นเมื่อมีการกำหนดแนวคิดหลักของการแสดงเสร็จสิ้นแล้ว ผู้สร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะได้นำแนวคิดหลักมาวิเคราะห์ตีโจทย์เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์เสื้อผ้าประกอบการแสดง ทั้งในส่วน of นักดนตรี นักร้อง และนักเต้นประกอบเพลง ผู้สร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะต้องออกแบบสร้างสรรค์ให้มีความสัมพันธ์กัน และจะต้องดำเนินการจัดทำขึ้นให้แล้วเสร็จก่อนวันซ้อมใหญ่เพื่อให้นักแสดงนำมาใช้ในวันฝึกซ้อมใหญ่ เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ต้องการมองเห็นถึงภาพรวมของทั้งวงดนตรี เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและมีความสมบูรณ์มากที่สุด เพราะเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การแสดงเกิดความสวยงาม แต่ในขณะเดียวกันเสื้อผ้านี้ก็สามารถทำให้เกิดปัญหาและข้อบกพร่องที่พบเจอบ่อยที่สุด อาจเกิดมาจากปัญหา เช่น เสื้อผ้าอาจจะไม่พอดีเหมาะสมกับผู้แสดง เสื้อผ้าเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือในบางครั้งการแสดงที่ต้องมีการเปลี่ยนชุดในการแสดง ก็ต้องนำมาให้ผู้แสดงใช้ฝึกซ้อมสวมใส่ให้เกิดความเคยชิน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและป้องกันการเกิดปัญหาในวันแสดงจริง เสื้อผ้าจึงควรนำมาใช้ในการฝึกซ้อมในวันซ้อมใหญ่ เพื่อที่จะได้รู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เสร็จทันก่อนวันประกวดแข่งขันวันจริง (Sisuriyawong, 2021, Interview)

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอนการซ้อมใหญ่และปรับปรุงแก้ไขการแสดง

การฝึกซ้อมใหญ่เป็นขั้นตอนที่ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากของการสร้างสรรค์การแสดง เพราะจะมีองค์ประกอบของการแสดงในแต่ละด้านที่ผ่านกระบวนการฝึกซ้อมในแต่ละส่วนมาแล้ว เช่น นักร้อง นักดนตรี นักเต้นประกอบเพลง นักแสดงเสริมประกอบการแสดง และพิธีกรประจำวงดนตรี นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการทำงานในเรื่องของ ฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ที่มีการดำเนินงานจัดทำขึ้นไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ดำเนินการเสร็จสิ้นในวันและเวลาที่กำหนดก่อนวันทำการแข่งขันอย่างน้อยล่วงหน้าเป็นเวลา 3-4 วัน ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะกำหนดวันฝึกซ้อมใหญ่เพื่อเป็นการสำรวจตรวจสอบของแต่ละส่วนของการทำงานในแต่ละองค์ประกอบการแสดงทั้งหมด และจะถือว่าวันซ้อมใหญ่เป็นการจำลองสถานการณ์การแข่งขันในวันแข่งขันจริง โดยจะเริ่มทำการแสดงตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการแสดง แสดงให้เสมือนวันจริงมากที่สุด บอกลำดับคิวการแสดงให้ผู้แสดงได้ทราบ ในส่วนของขั้นตอนนี้ จะนำองค์ประกอบฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดง มาให้นักแสดงได้ลองฝึกซ้อม กำหนดตำแหน่งจุดวางของฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้ผู้แสดงได้ทราบและทำความเข้าใจ ตามตำแหน่งที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดระหว่างทำการแสดง รวมไปถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายจะต้องนำมาให้ผู้แสดงได้ลองสวมใส่จริง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาว่าเป็นอุปสรรคต่อผู้แสดงหรือไม่ หากพบว่ามีข้อบกพร่องจะได้รับดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ทันก่อนการแข่งขันในวันจริง

กลวิธีในการกำหนดวันฝึกซ้อมใหญ่ เป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีการกำหนดขึ้น เพราะจะทำให้ผู้แสดงเกิดความเคยชินและมีประสบการณ์ในการแสดงเพื่อทำให้ผู้แสดงเกิดความมั่นใจและสามารถจดจำได้อย่างแม่นยำเพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการแข่งขันวันจริง นอกจากนี้ควรที่จะกำหนดวันซ้อมใหญ่ล่วงหน้าก่อน 2-3 วัน สาเหตุที่ต้องกำหนดวันล่วงหน้าเพราะจะทำให้นักแสดงได้มีเวลาพักผ่อนอย่างเต็มที่ก่อนการแข่งขันในวันจริง เพื่อทำให้ผู้แสดงมีแรงที่จะแสดงให้กับผู้ชมและคณะกรรมการได้รับชมด้วยความเต็มที่ของนักแสดง ผู้สร้างสรรค์การแสดงและครูบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลวงดนตรีลูกทุ่ง จะดำเนินการกำกับดูแลการฝึกซ้อมในวันซ้อมใหญ่ทั้งหมดเพราะในบางกรณีอาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการแสดงในบางช่วงบางตอนของการแสดงได้ จะได้ทำความเข้าใจถึงข้อบกพร่องตรงกัน อาจจะต้องมีการปรับทำนองดนตรีเล็กน้อยเพื่อให้เกิดความลงตัวขององค์รวมในการแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง

ขั้นตอนที่ 8 การแข่งขันรอบคัดเลือก

ผู้สร้างสรรค์การแสดงในวันประกวดแข่งขัน จะมีหน้าที่ควบคุมการทำงานในแต่ละองค์ประกอบของการแสดง ผู้วิจัยจะอธิบายเป็นลำดับขั้นตอนในการทำงานดังต่อไปนี้

8.1 การจัดเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีความพร้อม ตรวจสอบเช็คความเรียบร้อยความสมบูรณ์ รวมไปถึงจำนวนอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการแสดงต้องตรวจสอบให้ครบถ้วนสมบูรณ์ หากมีอุปกรณ์บางส่วนชำรุดระหว่างการนำมาใช้ในการแข่งขัน ก็จะต้องดำเนินการซ่อมแซมให้ทันก่อนเวลาทำการแสดง

8.2 การนำผู้แสดงทั้งหมดลองฝึกซ้อมบทเวทีที่ใช้ในการประกวดแข่งขันเวทีจริง โดยทำการกำหนดจุดและตำแหน่งของนักแสดง เพื่อจะให้นักแสดงเกิดความคุ้นชินกับเวที เพราะเวทีอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการแสดงได้ เช่น ในกรณีที่รูปแบบและขนาดของเวทีมีความแตกต่างกับสถานที่ที่เคยฝึกซ้อมมาก็จะทำให้นักแสดงเกิดความสับสนในบางจุดบางตำแหน่งได้ หากพบว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขผู้สร้างสรรค์ก็จะดำเนินการแก้ไขและบอกให้นักแสดงเกิดความเข้าใจในทันที เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นระหว่างการทำการแสดง

8.3 ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะควบคุมดูแลการทำงานของแต่ละฝ่ายในเรื่องของการแต่งกาย การแต่งหน้าและท่ามของนักแสดง ในทุก ๆ ส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวของความคิดที่มีการกำหนดไว้

8.4 การเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนขึ้นเวทีจริง ในขั้นตอนนี้ อาจมีการฝึกซ้อมกันเพื่อเป็นการทบทวนความจำของผู้แสดงรวมถึงเป็นการวอร์มร่างกายให้มีความยืดหยุ่นก่อนทำการแสดง การแบ่งซ้อมของแต่ละส่วน ส่วนนักร้องก็จะมีวอร์มเสียง ส่วนนักดนตรีก็จะมีวอร์มเสียงของเครื่องดนตรี และนักเต้นประกอบเพลงก็จะมีวอร์มเต้นประมาณ 1 - 2 รอบ เพื่อตรวจสอบว่ามีส่วนใดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการแสดง เช่น ในส่วนของเครื่องแต่งกายจะต้องลองซ้อมท่าทางการเคลื่อนไหวดูว่าเป็นอุปสรรคหรือปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่ ตรวจสอบในเรื่องของความติดแน่นกับร่างกายในส่วนองประดับที่สวมใส่

กลวิธีในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้แสดง นับว่าเป็นจิตวิทยาที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะนำมาใช้เพื่อให้ให้นักแสดงมีขวัญและกำลังใจ เช่น การนำนักเรียนกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเชื่อนับถือ เพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จทางการแสดง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อส่วนบุคคลหรือผู้สร้างสรรค์การแสดงจะใช้วิธีการพูดเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจและเชื่อมั่นในการแสดงของตนเอง ทำให้ผู้แสดงเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อลดความตื่นเต้นและความประหม่าลงได้

ขั้นตอนที่ 9 การพัฒนาการแสดงสำหรับรอบถัดไป

การสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน มีเกณฑ์การคัดเลือกตัวแทนแต่ละระดับระบุว่า วงดนตรีลูกทุ่งแต่ละโรงเรียนจะต้องมีการประกวดแข่งขันเพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และทำการแข่งขันต่อเพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนระดับภาค เพื่อหาทีมที่จะเป็นตัวแทนระดับภาคเข้าแข่งขันต่อในระดับชาติ ซึ่งในทุกกรอบการแข่งขันจะต้องได้คะแนนระดับเหรียญทองลำดับที่ 1 คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ในแต่ละรอบของการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่ง นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะต้องหากระบวนการและกลวิธีเพื่อนำพาวงดนตรีลูกทุ่งสู่ความสำเร็จ หากพบว่าในรอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีทีมผู้แข่งขันใดส่งเข้าประกวด ผู้สร้างสรรค์การแสดงก็ยังคงต้องสร้างมาตรฐานของการแสดงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การแข่งขัน เพื่อผ่านเข้ารอบเป็นตัวแทนแข่งขันในรอบต่อ ๆ ไป เมื่อผ่านเข้ารอบแล้วก็ขึ้นอยู่กับทางสถานศึกษาจะกำหนดว่าจะให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงรับผิดชอบการแข่งขันระดับต่อไปหรือไม่ เพราะบางกรณีอาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ เรื่องของระยะเวลาในการแข่งขันแต่ละรอบ พร้อมทั้งต้องประเมินขีดความสามารถของนักเรียนที่จะสามารถปรับเปลี่ยนการแสดงได้ ยกตัวอย่างการนำการแสดง

ชุดเดิมมาใช้ในการแข่งขันในรอบถัดไป ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี ในปีการศึกษา 2562 ที่ใช้การแสดงชุดเดิมตั้งแต่ในรอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาจนถึงรอบระดับชาติ กรณีนี้ทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้สร้างสรรค์การแสดงมีการวิเคราะห์แล้วว่าการแสดงมีองค์ประกอบที่มีความสมบูรณ์ของการแสดงอยู่แล้ว จึงมั่นใจและตัดสินใจที่จะไม่เปลี่ยนการแสดง ผลปรากฏว่าสามารถประสบผลสำเร็จได้เช่นกัน แต่ในบางกรณีก็มีสถานศึกษาที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการแสดงทุกใน ๆ รอบของการแข่งขัน ยกตัวอย่าง โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปีการศึกษา 2560 มีการปรับเปลี่ยนการแสดงในทุกรอบการแข่งขัน เช่น ในรอบเขตพื้นที่การศึกษาใช้บทเพลงน้ำตานองเพ็ญ และ เพลงหล่อไม่บริสุทธิ์ ในรอบการแข่งขันระดับภูมิภาค (ภาคใต้) ใช้บทเพลงหงส์ฟ้า และ เพลงนางเสือดาว ส่วนรอบการแข่งขันรอบระดับชาติ ใช้บทเพลงหัวใจศกัณฐ์ และ เพลงนางเสือดาว จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงในการแข่งขันแต่ละรอบนั้น พบว่าผู้สร้างสรรค์การแสดงได้ทำการประเมินศักยภาพของผู้แสดงแล้วว่ามีความสามารถปรับเปลี่ยนการแสดงได้ พร้อมทั้งสถานศึกษามีงบประมาณในการสร้างสรรค์งาน จึงส่งผลให้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ

ผู้สร้างสรรค์การแสดงใช้กลวิธีในการวิเคราะห์ที่ทีมผู้เข้าประกวดในรอบการแข่งขันเดียวกัน โดยการประเมินจุดเด่นจุดด้อยของทีมผู้เข้าแข่งขันที่เป็นคู่แข่งในแต่ละทีม นำมาวิเคราะห์ว่ามีจำนวนกี่ทีมที่ส่งเข้าประกวด และในแต่ละทีมมีแนวความคิดในการนำเสนออย่างไร และการวิเคราะห์คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในขั้นตอนนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งนั้นประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากคณะกรรมการแต่ละบุคคลมีแนวความชอบความถนัดที่แตกต่างกันออกไป ฉะนั้นการวิเคราะห์ว่าคณะกรรมการว่าบุคคลใดมีแนวความชอบบทเพลงหรือการแสดงรูปแบบใด ก็จะเป็นตัวช่วยให้ผู้สร้างสรรค์การแสดงนำมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงได้ และกลวิธีในการปรับเปลี่ยนการแสดงในทุก ๆ รอบการแข่งขันจะส่งผลให้ทีมผู้เข้าประกวดสถานศึกษาอื่น ๆ ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะนำเสนอในรูปแบบใด นอกจากนี้ยังส่งผลให้ทั้งผู้ชมและคณะกรรมการสามารถเกิดความสนใจและอยากติดตามการแสดงในแต่ละรอบการแข่งขันได้

สรุปและอภิปรายผล

การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาไปจากการร้อง การเล่นดนตรี และการเต้นประกอบเพลง หากดูจากผลการแข่งขันโรงเรียนที่ชนะเลิศ จะพบว่าองค์ประกอบในการสร้างสรรค์การแสดงในแต่ละขั้นตอนมีการกำหนดรูปแบบแนวความคิด กระบวนการ และกลวิธีที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์การแสดง ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรค์การแสดงที่จะนำพาวงดนตรีลูกทุ่งประสบความสำเร็จประกอบด้วยดังนี้

1. การกำหนดแนวคิดหลักของการแสดง ควรมีการกำหนดจัดทำขึ้นเป็นลำดับแรกเพื่อนำแนวคิดหลักของการแสดงไปใช้ในการสร้างสรรค์องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์การแสดง
2. การศึกษาผลงานของคู่แข่งชั้นการแข่งขันการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง เพื่อนำมาประยุกต์ปรับใช้ให้การสร้างสรรค์การแสดงเกิดความแตกต่าง

3. การจัดลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ เพราะการสร้างสรรค์การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งจะต้องอาศัยการดำเนินงานหลายฝ่าย ฉะนั้นควรมีการบริหารจัดการการดำเนินงานให้เป็นไปตามระบบที่กำหนดไว้

บทบาทของผู้สร้างสรรค์การแสดง ถือว่ามีบทบาทเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษาเพราะในแต่ละกระบวนการ และกลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงจะต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อเป็นผู้กำหนดแนวคิดหลักของการแสดง และมีวิธีการเลือกนำกลวิธีต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการแสดงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

ชนิดา จันทรงาม (Junngam, 2012) กล่าวไว้ในวิจัยเรื่อง นาฏศิลป์ไทยที่ปรากฏในการแสดงประกอบนักร้องของวงดนตรีลูกทุ่ง ผลการวิจัยพบว่าการแสดงประกอบนักร้องของวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อนาฏศิลป์ไทยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งการแสดงประกอบนักร้องไม่มีรูปแบบที่ตายตัว การนำนาฏศิลป์ไทยมาประกอบการแสดงเป็นเพียงการเลียนแบบนาฏศิลป์ไทยเท่านั้น ทั้งเครื่องแต่งกายที่นำเครื่องแต่งกายแบบนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ รวมถึงอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยเฉพาะท่ารำที่ใช้ทำนาฏยศัพท์มาประกอบจากผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยเห็นด้วยในแง่ของการนำมาประยุกต์ปรับใช้การแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่ง เมื่อการประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งถูกเผยแพร่และได้รับความนิยมในสถานศึกษา และมีการจัดประกวดแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งอย่างต่อเนื่อง ถือว่าเป็นโอกาสที่การจัดการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งจะเป็นสื่อสร้างความสนใจแก่เยาวชน รวมไปถึงบุคลากรและนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในแต่ละส่วน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปลูกฝังให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์บทเพลงลูกทุ่ง รวมไปถึงการนำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ปรับใช้ในการแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งมิใช่เป็นเพียงนำมาใช้เพื่อเลียนแบบนาฏศิลป์ไทยเท่านั้น แต่ผู้สร้างสรรค์การแสดงเลือกนำมาใช้เพราะต้องการสื่อสารทางการแสดงในแง่ของการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมของชาติที่แสดงออกถึงความมีเอกลักษณ์ จึงนำรูปแบบของนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ปรับใช้กับการแสดงประกอบเพลงลูกทุ่ง เพื่อสะท้อนให้รู้ว่านาฏศิลป์ไทยสามารถนำมาปรับใช้กับการแสดงในรูปแบบอื่น ๆ ได้แต่จะต้องมีการศึกษาหาความรู้ก่อนนำมาประยุกต์ปรับใช้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการแสดงประกอบวงดนตรีลูกทุ่งเปรียบเสมือนสื่อการเรียนการสอนที่สามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงองค์ประกอบของการแสดงผ่านวงดนตรีลูกทุ่ง และเห็นคุณค่าของการนำนาฏศิลป์ไทยมาปรับใช้เพื่อเกิดประโยชน์กับการแสดงได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยชิ้นนี้ใช้กลุ่มประชากร คือ ผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ 2 รายการขึ้นไปงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน และศึกษากลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มบริษัทไอยรา ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยในอนาคตอาจศึกษาการประกวดรายการการประกวดแข่งขันเวทีอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้เห็นภาพที่กว้างขึ้นของทิศทางการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งของไทย
2. ในช่วงระยะเวลาการศึกษารวบรวมข้อมูลการทำวิจัยชิ้นนี้ อยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือ Coronavirus ทำให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัยได้ไม่เต็มความสามารถ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะหากมีโอกาสพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเล่มนี้ เสนอแนะให้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จะสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจนตรงประเด็นเนื้อหาสาระในด้านการศึกษาระบบการ และกลวิธีในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อการประกวด

References

Chaisanga, Y. (2021, December 25). Interview.

Junngam, C. (2012). *Nāttaya sin Thai thī prākot nai kān sadæ̃ng prakōp nak rōngkhō ngūang dontrī* [Thai dance that apperars in the complementary show of the singer of the singer of country music band] [Master's Thesis]. Faculty of Fine and Applies Arts, Chulalongkorn University.

Kunthaisong, S. (2021, June 28). Interview.

Sisuriyawong, K. (2021, June 9). Interview.

Thanthong, S. (2021, June 2). Interview.

Unchan, S. (2021, June 3). Interview.

Vannatham, N. (2014). *Sēnthāng sū khwaāmpen læ̃t khōng wong dontrī lukthung matthayommasuksā nai prathēt Thai* [The Way to be Excellence of Secondary School Luk Thung Band in Thailand] [Ph.D. diss.]. Faculty of Fine and Applies Arts, Mahasarakham University.

Wichianthat, P. (2021, June 20). Interview.